

## 5 Markt en Netten



*Het beheer van de netten  
omkaderen en toezien op de  
markt!*

**Farid Fodil-Pacha,**  
verantwoordelijke voor de technische dienst  
Markt en Netten bij BRUGEL

Bekijk de  
video online



In 2017 draaiden de opdrachten van de dienst Markt en Netten van BRUGEL rond drie krachtlijnen: de technische omkadering van de elektriciteits- en gasnetten, het toezicht op de markt voor de levering van elektriciteit en gas en de implementatie van de flexibiliteitsmarkt. Daarnaast moest het departement ervoor zorgen dat het over de nodige technische competenties beschikt teneinde zich voor te bereiden op de nieuwe bevoegdheid van BRUGEL voor de controle van de prijzen in de watersector. Daarom heeft het zijn team versterkt met de aanwerving van een expert in deze sector, om de voorbereidende analyses te starten voor de uitvoering van deze activiteit.

### 1. Follow-up van het technisch beheer van de netten

Met betrekking tot de follow-up van het technisch beheer van het elektriciteits- en gasnet, bestaat de opdracht van BRUGEL erin de implementatie van niet-discriminerende, betrouwbare en performante netten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verzekeren. In die context voert de dienst elk jaar analyses uit van de investeringsplannen van de DNB (distributienetbeheerder) en de TNB (transmissienetbeheerder) om na te gaan of ze aan de behoeften van de netgebruikers voldoen in termen van capaciteit en kwaliteit van de levering van elektriciteit en gas. Het departement onderzoekt ook bepaalde openbaredienststopdrachten van de DNB (openbare verlichting en gasveiligheid) evenals voorstellen tot wijziging van de voorschriften van de sector of de Brusselse of Europese technische reglementen.

### Nieuwe “elektronische” meters

Om te voldoen aan de Europese verplichting om elektronische meters te installeren in alle nieuwe gebouwen en gebouwen met ingrijpende renovaties, heeft SIBELGA in zijn investeringsplan de installatie van zogenaamde “elektronische” meters opgenomen vanaf 2018, a rato van zo'n 4.850 meters per jaar. Deze meters zullen over een lokale poort beschikken die de klant toegang geeft tot gedetailleerde verbruiksgegevens (die evenwel niet door de DNB gevalideerd zijn). Deze gegevens kunnen worden doorgegeven aan energieadviesbedrijven om het verbruik te optimaliseren. De slimme functies van de elektronische meters (opening/sluiting, meteropname op afstand ...) zullen echter niet geactiveerd worden.

### Slimme meters

Bovendien is SIBELGA van plan om via een proefproject op ware grootte slimme elektriciteitsmeters te installeren, die gebruik zullen maken van alle functies van dit type uitrusting. De netbeheerder plant de implementatie van 5.000 slimme meters vanaf 2018 om de in de MIG6\* voorziene functies te testen en het implementatieproces te valideren. De installatie van deze meters, met in 2019 reeds 10.000 stuks, zal daarna worden versneld, zodat het Brusselse distributienet tegen 2035 volledig met slimme meters is uitgerust.

In zijn advies over het investeringsplan van SIBELGA was BRUGEL van oordeel dat deze strategie diepgaander moest

\* MIG6: Message Implementation Guide, d.w.z. het communicatieprotocol tussen DNB's en leveranciers



## Elektronische meters

SIBELGA plant de installatie van 4.850 elektronische meters per jaar. Deze meters zullen over een lokale poort beschikken die de klant toegang geeft tot gedetailleerde verbruiksgegevens. De slimme functies van de elektronische meters zullen echter niet geactiveerd worden.

## Slimme meters

SIBELGA is van plan 5.000 slimme elektriciteitsmeters te installeren, die gebruik zullen maken van alle functies van dit type uitrusting. Hiermee wil SIBELGA beter voorbereid zijn en in een tweede fase de functies van de nieuwe MIG testen.

houden met onder meer een reeks sociaaleconomische aspecten. Teneinde over een volledige, geïntegreerde visie op deze problematiek te beschikken, zal het departement een haalbaarheidsstudie uitvoeren om het installatieproject vanuit verschillende invalshoeken te analyseren en het waar nodig aan te passen om het belang van de consument te waarborgen.

### Conversie van het gasnet

Wat het gasnet betreft, was het meest opvallende feit de wijzigingen die zullen worden doorgevoerd in de distributie en levering van aardgas in het Brussels Gewest. Vanaf 2024 gaat Nederland immers geleidelijk aan zijn uitvoer van laagcalorisch gas met 15% per jaar verminderen, tot aan de volledige stopzetting in 2030. Aangezien het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet langer met dit type gas zal kunnen worden bevoorrad, zal de conversie gevolgen hebben voor zowel de infrastructuur van het distributienet als voor de binneninstallaties van de gebruikers van het Brusselse distributienet (huishoudelijke en professionele afnemers). Volgens dit indicatieve plan zal de conversie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2020 beginnen en eind 2023 worden afgerond. Het zal betrekking hebben op alle verbruikers van aardgas, goed voor ruim 500.000 aansluitingspunten op het distributienet.

Zoals elk jaar sensibiliseert BRUGEL de overheid over het belang van een geïntegreerde aanpak voor het beheer van deze problematiek. In zijn rol van adviseur aan de regering en om bij te dragen aan de zoektocht naar geschikte antwoordelementen, heeft BRUGEL aan het einde van het eerste semester zijn advies gegeven en zijn er bijkomende



## Conversie van het gasnet

BRUGEL heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering geadviseerd rekening te houden met de technische, sociale, gezondheids-, economische en milieuaspecten van dit thema. In een advies van april 2018 werden concrete aanbevelingen geformuleerd. Er is ook gewezen op het voorzorgsbeginsel, dat bepaalt dat het Gewest zich ervan moet vergewissen dat de conversie veilig verloopt voor de Brusselse consumenten.

studies gestart om een geconsolideerd advies te geven, dat met name rekening houdt met de sociaaleconomische aspecten die het Brussels Gewest kenmerken. Naast de studies heeft BRUGEL voor zijn advies ook de verschillende marktspelers geraadpleegd om tot een resultaat te komen dat rekening houdt met de diversiteit en rijkdom van de uitgedrukte meningen. Het geconsolideerde advies werd aan het eind van het eerste kwartaal van 2018 gepubliceerd.

### Alternatieve mobiliteit

In 2017 kwamen de problemen rond mobiliteit en de gebrekkige luchtkwaliteit in Brussel regelmatig in het nieuws. BRUGEL, dat zich bewust is van het belang van deze thema's, is proactief geweest in het adviseren van de regering, via de publicatie van studies en adviezen over de ontwikkeling van zogenaamde "alternatieve" mobiliteitsoplossingen en hun impact op de gas- en elektriciteitsnetten en meer in het algemeen op de energiemarkt. Daarom heeft BRUGEL in 2017 het initiatief genomen voor een studie over de installatie van bevoorradingsstations voor voertuigen op CNG (samengeperst aardgas). Deze studie heeft onder meer aangetoond dat met uitzondering van bepaalde specifieke zones, het huidige gasdistributienet voldoet voor de aansluiting van deze stations teneinde een uitgebreide dekking van het territorium van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verzekeren en de ontwikkeling van dit systeem mogelijk te maken.

BRUGEL heeft in 2016 en 2017 ook meerdere aanbevelingen geformuleerd inzake elektrische mobiliteit, met de vraag aan de overheid om SIBELGA te betrekken bij de bepaling van de locatie van de publieke laadpalen, met het oog op de optimalisatie van de investeringen in het net. Deze

aanbevelingen werden onder meer gevolgd in de technische specificaties van de aanbesteding van Brussel Mobiliteit met betrekking tot het beheer van dit type concessies.

### Gewestelijk tractienet spoor en stationsnet

In het kader van zijn proactieve aanpak heeft BRUGEL op eigen initiatief adviezen gegeven ter bevordering van de invoering van een wettelijk kader betreffende de creatie van nieuwe netten: het gewestelijk tractienet spoor voor de MIVB en het stationsnet voor de NMBS. Deze voorstellen hebben tot doel de regularisatie van extreem specifieke situaties zoals de voeding van de concessies in de stations of andere sectoren via het elektriciteitsnet van de MIVB (andere operatoren, elektrische bussen ...). De wijziging van de elektriciteitsordonnantie die momenteel wordt voorbereid, heeft rekening gehouden met deze adviezen.

### Openbare verlichting

In 2017 is BRUGEL in het kader van de analyse van het programma van de openbarediensttopdracht overgegaan tot een analyse van het openbare verlichtingsnet van SIBELGA. Uit deze analyse blijkt dat het beleid voor de vervanging van de verlichtingspalen de energie-efficiëntie van het park heeft verbeterd. De positieve effecten van dit vervangingsbeleid zijn merkbaar in de follow-up van het verbruik van de installaties.

SIBELGA had zijn twijfels over de maturiteit van de ledtechnologie voor openbare verlichting, maar aangezien deze technologie de komende jaren waarschijnlijk onvermijdelijk wordt, heeft BRUGEL aan SIBELGA gevraagd om meer vergelijkende technische tests uit te voeren, aangezien daar enige vertraging was vastgesteld.



## 2. Toezicht op de markt van de levering van elektriciteit en gas

Volgens het Brusselse wettelijke kader moeten energieleveranciers over een vergunning beschikken om elektriciteit of gas te kunnen verkopen op het grondgebied van het Gewest. De dienst heeft als opdracht de vergunningsaanvragen die ze ontvangt te analyseren en er een advies over te geven, en op basis van dit advies zal de minister bevoegd voor energie beslissen om deze vergunningen al dan niet toe te kennen. BRUGEL geeft op zijn website een bijgewerkte lijst van de houders van een leveringsvergunning in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. BRUGEL publiceert daarnaast de maandelijkse, driemaandelijkse en jaarlijkse statistieken om alle spelers te informeren over de staat van de energiemarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

### Een markt op weg naar consolidatie

Wat de leveringsvergunningen betreft, heeft BRUGEL in 2017 een vergunningsaanvraag voor gas en elektriciteit ontvangen van één speler (ELINDUS). Ter vergelijking, in 2016 waren er drie aanvragen en in 2015 twee.

In 2017 was er ook de overname van ENI GAZ & POWER door ENECO BELGIE en de oprichting van een nieuwe entiteit, ENECO BELGIUM, aan wie alle rechten en plichten in verband met de vergunningen van ENECO BELGIE werden overgedragen. Ter herinnering, in 2016 was er de overname van 100% van LAMPIRIS door de groep TOTAL. Daarnaast waren er toen ook de fusie door overname van ELECTRABEL CUSTOMER SOLUTIONS door ELECTRABEL en de invoer van de handelsnaam ENGIE voor alle activiteiten.

Net zoals in 2016 waren er in 2017 acht leveranciers actief in het huishoudelijke segment. Bovendien stelde BRUGEL in dit segment een vermindering van het aantal switches (klanten die van leverancier veranderen) van 12% vast – de eerste daling in vijf jaar. Het aantal klanten dat van leverancier veranderde, is echter nog altijd hoger dan in 2013, 2014 en 2015. Deze daling zou kunnen worden verklaard door het feit dat de leveranciers minder interessante aanbiedingen doen dan de voorgaande jaren. In het professionele segment blijft het aantal veranderingen van leverancier stijgen, met voor elektriciteit zelfs een toename van 23% in 2017 ten opzichte van het jaar daarvoor.

Het aantal passieve klanten, dat wil zeggen klanten die sinds de liberalisatie van de markt geen enkele actie hebben ondernomen om een leverancier te kiezen, bedroeg eind 2017 12,98% (tegenover 14,38% eind 2016) voor elektriciteit en 11,15% (tegenover 12,36% eind 2016) voor gas.

### IT-ondersteuning

In 2017 heeft de dienst gewerkt aan een betere rapportering van de marktgegevens. BRUGEL wilde langs de ene kant deelnemen aan het Open Data-project van het Gewest (een project met tot doel zo veel mogelijk gegevens ter beschikking te stellen van het brede publiek), en anderzijds de frequentie van de publicatie van zijn gegevens opvoeren om de markt sneller te informeren. Het resultaat, dat sinds eind 2017 beschikbaar is op de website van BRUGEL en tevens op de Open Data-portaalsite van het Gewest, betreft momenteel gegevens die zich hoofdzakelijk richten op de markt (marktaandeel, switch-cijfers) en op het sociale aspect.

## Evolutie van de markt: huishoudelijke sector

Gezien het aantal actieve leveranciers in het huishoudelijke segment (8, waarvan er 4 weinig dynamisch zijn) en de aanzienlijke daling van het aantal veranderingen van leverancier in 2017, zal BRUGEL deze indicatoren aandachtig volgen en, indien deze trend aanhoudt, hier nuttige lessen uit trekken om de werking van de markt in dit segment te verbeteren.

## Een nieuwe tool voor de follow-up van de markt

BRUGEL heeft in 2017 een nieuwe interactieve tool geïmplementeerd voor het beheer van de marktgegevens. De statistische rapporten zullen vaker worden gepubliceerd en zullen worden gedeeld met het gewestelijke Open Data-platform.

### Clearinghouse ATRIAS

Gezien de ontwikkelingen van een sector in volle verandering, zal de situatie op de Belgische energiemarkt evolueren van gedecentraliseerde clearinghouses naar één centraal clearinghouse. De lancering van dit platform was oorspronkelijk gepland voor januari 2018 maar werd in 2017 uitgesteld naar 2020. Volgens BRUGEL heeft dit herhaalde uitstel aanzienlijke financiële en organisatorische gevolgen voor alle partijen.

In 2017 heeft het platform een beroep gedaan op een nieuw team van IT-ontwikkelaars en een externe auditor om het probleem op te lossen. BRUGEL heeft akte genomen van deze beslissing en de verschillende spelers opgeroepen om zich elk van hun kant formeel te engageren voor de nieuwe datum voor de lancering van dit clearinghouse. BRUGEL ziet aandachtig toe op de goede werking van dit project, want verdere problemen zouden zeer grote risico's kunnen inhouden voor het energetische en financiële evenwicht van het land en voor de belangen van de consument.

### 3. Implementatie van de flexibiliteitsmarkt

Op een leveringsmarkt koopt (of verkoopt) de klant van (of aan) een leverancier de energie die hij gaat verbruiken (of produceren). Op de flexibiliteitsmarkt verkoopt de klant aan deze leverancier (of aan een andere commerciële speler) flexibiliteit, dat wil zeggen de mogelijkheid om zijn verbruik (of productie) te moduleren al naargelang van de externe prijssignalen. Deze flexibiliteit wordt voornamelijk

door ELIA gekocht om het evenwicht in zijn net te bewaren, en door de BRP's (Balance Responsible Parties of evenwichtsverantwoordelijken) voor het evenwicht van hun energieportefeuilles. In 2017 heeft BRUGEL een eerste advies verstrekt waarin het met name pleit voor de invoering van een leveringsvergunning voor flexibiliteitsdiensten en het bepalen van de taken en verantwoordelijkheden van elke speler.

### Bescherming van de consument

BRUGEL heeft zich ook willen positioneren op het vlak van de bescherming van de consument, zowel voor klanten die flexibiliteit bieden als voor klanten die dat niet kunnen. Bepaalde consumenten zouden immers de negatieve impact van deze nieuwe flexibiliteitsmarkt kunnen ondervinden als ze er geen toegang toe hebben. BRUGEL zal er dus aandachtig op toezien dat er niet-discriminerende netwerken worden geïmplementeerd.

### 4. Watersector

Naast de nieuwe opdracht voor de controle van de waterprijs kreeg BRUGEL ook een opdracht voor de controle van de algemene verkoopvoorwaarden toegewezen. Om deze nieuwe taken te kunnen vervullen, heeft de dienst een nieuwe adviseur gespecialiseerd in de watersector aangeworven. De versterkte dienst heeft in 2017 een vergelijkende studie uitgevoerd over de gebruikte prestatie-indicatoren in de voornaamste Europese en Belgische steden en overweegt om in samenwerking met verschillende operatoren een studie uit te voeren over de werking van de sector en zijn uitdagingen.